

Levélféle – utószó

Ez a legszebb-legszomorúbb könyv, amihez utószót írok. Pedig írtam már ajánló, magyarázó, mentegető, felesleges utószót regimentjével. Írtam pályatárs tudós tanulmányához, nagy klasszikus antológiájához, néhai barát egyetlen, túlpartról jövő üzenetkönyvecskéjéhez. De ilyen szomorú-szép könyvhöz még soha. Adja Isten, ily okból ne is tegyem többet.

A megelőző lapon Krúdy Zsuzsa neve kegyetlen fekete keretbe van szorítva. Elment hát ő is oda, messzire, hogy találkozhasson „Apu”-val, ahogyan élete értelmét, tartalmát nevezte. Hamvait egy szomorú májusi napon szétszórták a temetőben s ki tudja, tán elröpítette a szél a Nyírségbe, fel Nógrádba, ide Várpalotára, s Pest-Budán is szerte szét. Eggyé vált véglegesen az „Apu”-val, műveivel, ám itt maradt bennünk láthatatlanul.

Ezt a könyvet örökségül hagyta rám. Igazándiból nem is tudtam létezéséről. Azt terveztük, hogy a megjelent két kis Krúdy kötet után (Magyar király-idyllek, Balatoni szívhalászat) az író Bakonyról szóló írásaiból válogatunk s adja majd ki Szentendrei Zoltán, a Prospektus GM tipográfustudós tulajdonosa, nagylelkű könyvmecénása.

S aztán jött a szomorú távirat, majd aztán egy levél. Krúdy Zsuzsa férje írta, keressem fel őt, amit egyébként is megtettem volna, hogy egy percre együtt gyászoljak vele csendben, szavak nélkül.

Ott Budán, az árva bútorok között, ahol a falakról számtalan Krúdy-arc tekintett reám, Gyuri bácsi kezembe nyomott egy paksamétát: „Zsuzsa ezen dolgozott, ezt szánta az idei könyvbe.” Apró kis cédulák voltak, rajtuk gépelve, javítva számos idézet s mellettük Krúdy Zsuzsa egy oldalnyi eligazító üzenete, az olvasónak címezve. A kész könyv volt a kezemben.

Sok kérdést kellett volna feltenni neki: miért válogatott most szerelmes sorokat apja műveiből? És mi-

ért éppen ezeket? Miért hagyott ki az idézetekből egyes szavakat, sorokat? Ez lenne a sorrend? Vagy hogyan akarta összeállítani a kötetet? Művek szerint? Téma szerint: nő, férfi, csók, elválás, ölelés, gyűlölet, reménytelenség? Ennyit akart kigyűjteni, vagy félbezakadt a munkája?

Nincs válasz. A könyvet nekem kellett összeállítanom s az olvasó elé tárnom. Úgy döntöttem, marad az a sorrend, ahogyan a cédulák egymás után következtek. Marad a válogatás, ahogyan Krúdy Zsuzsa összeállította. Se több, se kevesebb. Rám várt a feladat, hogy a kis idézeteket összevegyem a könyvekkel, hogy pontos idézeteket kapjon az olvasó.

Fontoskodó szerkesztőnek akartam látszani? Netán bizalmatlan voltam? Inkább csak Krúdyt óhajtottam olvasni. Pedig tudtam, hogy a Krúdy-világ mákony. Csak egy-két cseppet szabad lenyelni belőle, az is elég a bódulathoz. Hát még így, nagykanállal mérve. Bele is haltam... Hónapokig eltűntem e világból. Keresett a család, nem találtak a munkahelyemen, hiányoztam a hivatali főnökeimnek. S eközben én lopakodó árnyék voltam kisvárosok utcáin, női szobák függönyeit félrehúzó öregecske urak mögött settenkedtem, színésznők budoárjában rejtőztem, temetőben sírkő mögött lapultam szép asszony meghódítását lesve, öreg erdő hold világ sütötte tisztásán csalfa nőért párba-
józókra vártam, elhagyott asszony öngyilkos koporsója mögött a gyásznép soraiban lépkedtem... Nem szabad Krúdyt így és ennyit olvasni; ím én is epigonja lettem!

Talán ez a könyvecske segít a „kezdőknek”, hangulatot ad esti lefekvéskor, biztos receptet nőhódításhoz, gyógyírt kudarc és fájdalom elviseléséhez, amit nők–férfiak okoznak egymásnak. S aztán aki erőt mérített e kis válogatásból, belevetheti magát a nagy könyvekbe, amelyekből tucatnyi ilyen válogatást bízást maga is összeállíthat majd. Mindenkinek megvan a maga Krúdy breviáriuma...

Végül is Krúdy Gyula minden műve a szerelemről szól. „Nem lehet szerelem nélkül maradandó és be-

cses dolgot alkotni” – írja a Hét Bagolyban. Életművét ismerve, úgy tűnik, ő mindvégig szerelmes volt...

E könyvben egymás után sorjáznak az idézetek. Nem jelöltem meg, melyik könyvből erednek, a kötet végén ott az összeállítás a felhasznált Krúdy regényekről, novellákról. Ki-ki találja meg, ha kedve van, honnan választotta a szép sorokat Krúdy Zsuzsa. Például azt, amelyet én – férfiember lévén – a legfontosabbnak tartok, ám betarthatatlannak is: „Nincsen olyan asszony szoknya a világon, amelyért egy másodpercig is szomorúnak szabad lenni.”

p. m.

P. S. A könyvnek Krúdy Zsuzsa nem adott címet. Sokat törtem a fejem, mi lenne a legszebb. Talán *Az udvarlások könyve*, hiszen ez a cím is szerepel az egyik idézetben. Netán: *A szerelem csak játék*, mint komolytalanul igaz–nemigaz állítása az írónak. Vagy válasszam a számomra legszebb Krúdy-Szindbád címet: „*Legjobb olyan asszonyt elvenni, akinek első urát felakasztották*”. S végül is maradt a pillanatnyi ötlet, amely ugyan nem túl fantáziadús, de Krúdynak van egy Álmoskönyve, s most már van egy Szerelmeskönyve is. Álom és szerelem, szerelem és álom! Mi a különbség? Tudja-e azt halandó? Vagy csak a halhatatlanok tudják? Szép álmokat, örök-szerelmes Krúdy Zsuzsa!.